

Strategie-document voor Garantstelling Marktintroductie Innovaties

(waarschijnlijke nieuwe naam Borgstelling Marktintroductie Innovaties Landbouw - BMIL)

De investeringsstrategie van de BMIL

Met de BMIL beoogt de rijksoverheid bankleningen mogelijk te maken voor leningen aan agrarische ondernemers die middels een ontwikkelde innovatie een product duurzamer willen produceren en dit als onderscheidend product (met meerwaarde) met partners in de markt introduceren. Vanwege de innovatie en omdat er nog geen ervaring met het product in de markt is, heeft de investering hierin een groter risico dan in een regulier agrarisch bedrijf. Omdat ook juist de innovatievere ondernemers vaak al tot de grenzen van hun financieringsmogelijkheden zijn gegaan, blijft het opschalen van innovaties die dit beogen in de praktijk juist hierop hangen. De "Valley of death" wordt deze fase van marktintroductie van innovaties in de wetenschappelijke literatuur genoemd. Met de borgstelling via de Garantstelling Marktintroductie Innovaties wil de rijksoverheid investeringen in innoverende agrarische bedrijven juist in deze fase een duwtje in de rug geven.

Voor het instrument van borgstelling is gekozen omdat hiermee met (relatief) weinig publieke middelen een veelvoud aan private investeringen kan worden 'losgetrokken'. De vormgeving van de borgstelling is bewust zoveel als mogelijk gelijk aan de bestaande Garantstelling Landbouw (krijgt ook nieuwe naam Borgstelling MKB-Landbouw), als ware het een module (zoals voor starters en voor MDV-stallen en Groenlabelkassen) voor innovaties. Net als bij die borgstelling wordt de aanvraag door de ondernemer met de bank voorbereid en door de bank bij RVO ingediend. Essentieel is dat het perspectief van de innovatieve bedrijfsopzet ook door de bank en door andere betrokken partijen (die mee-financieren, afzetafspraken e.d.) gedeeld wordt. Maximale lening onder garantstelling €2,5mln, looptijd 20 jaar, lineaire aflossing, wijze van uitwinning bij faillissement e.d. zijn dus zoals bij de Garantstelling Landbouw. Op het punt van de hoofdelijke aansprakelijkheid van een ondernemer in een BV onderscheidt de BMIL zich juist van de Garantstelling Landbouw (GL); in de GMI is de landbouwer niet hoofdelijk aansprakelijk omdat die een psychologische drempel is bij innoverende landbouwondernemers. Zo wordt de bestaande onderneming (inkomensbron) niet op het spel gezet voor de innovatie met z'n grotere risico's.

De doelontvangers

De eindbegunstigden van de regeling zijn de landbouwondernemers waarvoor de overheid borg staat bij de bank; zonder de borgstelling zouden zij de lening niet gekregen hebben en niet met de innovatieve onderneming van start kunnen gaan. Het instrument wordt ook wel 'een subsidie in de vorm van een garantstelling' genoemd, omdat de eindbegunstigde geen direct geld ontvangt van de overheid. Geld ontvangt alleen de bank, indien een onderneming toch failliet en de bank het gegarandeerde deel van de lening als verlies mag declareren.

De hoeveelheid steun (subsidie-equivalent) die de eindbegunstigden krijgen vanwege de borgstelling door de Staat is bepaald middels een door de EC goedgekeurde berekeningswijze en is maximaal 10,4% (van het leningbedrag) bij de maximale borgstelling (80% van €2,5 mln) gedurende de maximale looptijd van een gegarandeerde lening van 20 jaar.

De algemene voorwaarden van de borgstelling

De algemene voorwaarden zijn uitgewerkt in de artikelen van de lening. Puntsgewijs samengevat:

- voor bankleningen die strekken tot financiering van investeringen gericht op systeeminnovaties t.b.v. duurzamer geproduceerde producten en d.m.v. nieuwe marktconcepten onderscheidend in de markt gepositioneerd
- de lening uitsluitend bedoeld voor subsidiabele investeringen conform artikel 17 van verordening 1305/2013 – dit moet in de aanvraag aangegeven zijn, zoals ook nu bij de GL met vergelijkbare voorwaarde. De NVWA wordt ingeschakeld voor de controle in het veld.
- de bank (of kredietinstelling) dient daarvoor een privaatrechtelijke overeenkomst met de Staat aan te gaan
- alleen voor MKB-landbouwondernemingen met continuïteitsperspectief, aannemelijk gemaakt via het businessplan dat wordt ingediend met de aanvraag
- leningen tussen €50.000,- en €2.500.000,- voor een investering die in totaal maximaal 5/6 van het investeringsbedrag bedraagt
- met een looptijd van maximaal 20 jaar, lineaire aflossing
- garantiepercentage voor de bank 80%
- éénmalig 3% provisie te betalen t.b.v. de borgstelling

De uitvoering van de BMIL door RVO

De Rijksoverheid laat de BMIL uitvoeren door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Kredieten, Garanties en Risicokapitaal. Deze dienst voert ook al de Garantstelling Landbouw en de financieringsinstrumenten onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Economische Zaken uit. Uit efficiency-overwegingen en voor een zo eenduidig mogelijke uitvoering van al deze instrumenten voor het MKB-bedrijfsleven en de banken. De BMIL wordt zoveel als mogelijk gelijk vorm gegeven als de Garantstelling Landbouw – alleen op die punten waar dat vanwege de specifieke BMIL doelen danwel voorschriften van de Europese Commissie ten aanzien van het gebruik van POP-middelen noodzakelijk is anders. De regeling zal via de in september 2015 gelanceerde financieringswijzer voor het MKB en via de website van RVO makkelijk vindbaar gemaakt worden voor ondernemers. Banken worden al in de ontwerpfase geïnformeerd en geconsulteerd. Op deze wijze wordt de BMIL een logisch onderdeel van het samenhangende stelsel van financiële instrumenten van de overheid – als specifiek instrument voor agro-bedrijven in de marktintroductiefase van innovaties.

Jaarlijkse openstelling tot en met 2020, twee aanvraagperioden per jaar

Beoogd wordt om de BMIL vanaf 2016 jaarlijks open te stellen onder de Regeling Europese EZ-subsidies (REES). Elk jaar zullen er twee openstellingsperioden van 4 weken zijn, waarin aanvragen namens de ondernemers door de banken kunnen worden ingediend.

Ranking van de aanvragen door een expertcommissie

In het openstellingbesluit van de regeling wordt tegelijk een beoordelingscommissie benoemd die de aanvragen zal beoordelen en ranken conform de eisen gesteld in verordening 1305/2013. Deze commissie toetst of een aanvraag voldoet aan de doelstellingen 1.) innovatie op duurzaamheid 2.) systeeminnovatie 3.) innovatie in keten en markt conform de eerder in het Comité van Toezicht goedgekeurde selectiecriteria en rankt deze zodanig dat hoe innovatiever en kansrijker de innovaties hoe eerder zij voor de borgstelling in aanmerking komen met het oog op het jaarlijkse garantieplafond van €37,5 mln. De beoordelingscommissie zal bestaan uit:

1. dhr. C. Rijsdijk - voormalig burgemeester gemeente Boskoop en lid Greenport Holland Overheden
2. Dhr. J. Verstegen - WUR-LEI econoom

3. Dhr. P. Oei - programma-manager Innovatienetwerk Agro en Groen
4. Dhr. F. de Ronde - ondernemer veehouderij,
actief in innovatienetwerken dierlijke sectoren
5. Dhr. L. Oprel - beleidsadviseur, deskundige innovaties plantaardige sectoren

Ex-ante assessment

Door WUR-LEI is in de zomer 2014 een ex-ante assessment conform de eisen die de EC hieraan stelt uitgevoerd, dat de moeilijkheden beschrijft die innovatieve ondernemingen ervaren in de financieringsmarkt wanneer zij t.b.v. systeeminnovaties bij de bank financiering aanvragen. Ingeschat wordt dat uiteindelijk jaarlijks in de verschillende subsectoren van landbouw 5 innovaties per jaar en maximaal 5 voor dezelfde innovatie een beroep zullen doen op deze borgstelling.

De hefboomfactor, dus de mate waarin de overheidsbijdrage een veelvoud aan investeringen entameert, wordt door WUR-LEI ingeschat op 3,7.

Het gebruik van de ESI / POP3 gelden voor de BMIL

Al gedurende de POP3-periode tot en met 2020 kunnen er verliesdeclaraties door de banken bij RVO worden ingediend. Immers, juist bij innovatieve bedrijven is het defaultrisico het grootst gedurende de eerste vijf jaren.

Na toetsing door RVO, zal RVO (afdeling kredieten en risicokapitaal) het nog gegarandeerde bedrag aan de bank uitkeren. Daarna zal RVO-UKBO 50% van de verliesdeclaratie van de bank bij de Europese Commissie declareren. De nationale 50% betaalt RVO uit de provisie-opbrengsten en de door de Nederlandse overheid in de interne begrotingsreserve artikel 16 ten behoeve van de agro-borgstellingen.

De borgstelling door de Staat der Nederlanden zal voor de meeste gegarandeerde leningen doorlopen na 2020, na de POP3-periode. Op basis van het defaultrisico (zoals ingeschat en weergegeven in de berekening in het fiche) worden daaruit nog verliesdeclaraties verwacht tot uiterlijk 2042 (20 jaar na 2020 + eventueel 2 jaar uitstel); de meeste in de jaren na 2020.

Na 2020 en uiterlijk voor eind 2023 zal RVO op basis van de verstrekte borgstellingen en het daarbij behorende defaultrisico berekenen welk bedrag aan verliesdeclaraties verwacht moet worden. 50% daarvan tot maximaal € 7 mln (begrote POP3-middelen voor BMIL) zal de Nederlandse overheid dan bij de Europese Commissie declareren. Na uitkering aan Nederland zullen deze toegevoegd worden aan de interne begrotingsreserve ten behoeve van de verliesdeclaraties uit de BMIL-borgstellingen. Op deze wijze is geborgd dat de middelen gebruikt worden / blijven conform het doel. (1303/2013, artikelen 43 - 45)

Bewaking en rapportage

RVO, afdeling Kredieten, Garanties en Risicokapitaal voert de BMIL uit. De afdeling rapporteert twee maal per jaar over de realisatie: het aantal aanvragen, aantal verleende garanties, gegarandeerde bedragen in de verschillende deelsectoren van de landbouw, alsook aantallen en bedragen van de verliesdeclaraties.

RVO, afdeling UKBO zal deze gegevens meenemen in de rapportages die ten behoeve de Europese Commissie over de uitvoering van POP3 gedaan worden.

Regiebureau POP stelt het jaarverslag samen waar een bijlage aan wordt toegevoegd over de voortgang. Dit is zowel voor de CIE als voor het CvT.